

**YOSHLARNI IJTIMOY FANLARGA QIZIQTIRISHNING O'ZIGA
XOS JIHATLARI****Xakimov Abdulboqi****Dotsent****Jurakulov Sherbek****Talaba****Namangan davlat texnika universiteti****<https://doi.org/10.5281/zenodo.15679123>**

Annotatsiya: Ushbu maqolada yosh avlodni ijtimoiy fanlarga – tarix, huquq, falsafa, sotsiologiya, psixologiya kabi sohalarga jalb etish yo'llari, ularning dolzarbligi, zamonaviy yondashuvlar, o'quvchilarning dunyoqarashini shakllantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, ta'lim muassasalarining o'quv metodikasi, interaktiv vositalar va sun'iy intellektdan foydalanish orqali yoshlarning ijtimoiy fanlarga bo'lgan qiziqishini oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: yoshlar, ijtimoiy fanlar, motivatsiya, ta'lim, interaktiv metod, innovatsiya, dunyoqarash, tanqidiy fikrlash.

Аннотация: В данной статье проанализированы пути привлечения молодого поколения к социальным наукам – таким как история, право, философия, социология и психология, рассмотрены их актуальность и роль в формировании мировоззрения учащихся. Также рассматриваются возможности повышения интереса молодежи к социальным дисциплинам за счет использования образовательной методики, интерактивных инструментов и искусственного интеллекта в учебных заведениях.

Ключевые слова: молодежь, социальные науки, мотивация, образование, интерактивные методы, инновации, мировоззрение, критическое мышление.

Abstract: This article analyzes ways of engaging the younger generation in social sciences – such as history, law, philosophy, sociology, and psychology – while highlighting their relevance and role in shaping students' worldviews. It also explores the potential to increase youth interest in social subjects through educational methodologies, interactive tools, and the use of artificial intelligence in learning institutions.

Keywords: youth, social sciences, motivation, education, interactive methods, innovation, worldview, critical thinking.

Bugungi globallashuv davrida jamiyatning har tomonlama rivojlanishi uchun ijtimoiy fanlarning ahamiyati beqiyosdir. Ijtimoiy fanlar yosh avlodga o'z jamiyatini, uning tarixini, madaniyatini, siyosiy va iqtisodiy tuzilishini tushunishga yordam beradi. Shu bilan birga, ijtimoiy fanlar yoshlarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal etish, o'z fikrini erkin ifoda etish kabi muhim ko'nikmalarni shakllantiradi.

Zamonaviy jamiyatda yoshlarning ijtimoiy fanlarga bo'lgan e'tibori muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Ayniqsa, global jarayonlar, axborot oqimi va texnologik yuksalishlar fonida ijtimoiy ongni shakllantirishda tarix, huquq, falsafa kabi fanlarning ahamiyati ortib bormoqda. Biroq, ayrim hollarda yoshlar bu fanlarni "quruq nazariya" deb qabul qilishi, ularni real hayot bilan bog'lay olmasligi kuzatiladi. Shu bois, ijtimoiy fanlarni o'rgatishda yangicha yondashuvlar va motivatsiya mexanizmlarini izlash dolzarb masalaga aylanmoqda.

Ammo, afsuski, bugungi kunda yoshlarning ijtimoiy fanlarga qiziqishi yetarli darajada emas. Buning sabablari turlicha bo'lishi mumkin: ta'lim metodlarining eskirganligi, darsliklarning qiziqarsizligi, ijtimoiy fanlarning hayot bilan aloqasining yetarli emasligi va boshqalar.

Shu nuqtai nazardan, yoshlarni ijtimoiy fanlarga qiziqtirish masalasi dolzarb ahamiyatga ega. Ushbu maqola yoshlarni ijtimoiy fanlarga qiziqtirishning o'ziga xos jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Biz bu borada mavjud muammolarni, ularni hal etish yo'llarini, shuningdek, zamonaviy ta'lim metodlari va texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini ko'rib chiqamiz.

Yoshlarga oid masalalar ta'lim-tarbiya, axloq-odob, madaniyat, sog'liqni saqlash, ijtimoiy munosabatlar, siyosat, huquq, din, bo'sh vaqtni tashkil qilish, oila, mehnat, sport bilan chambarchas bog'liq. Shuning uchun ilmiy adabiyotlarda yoshlar bilan bog'liq mazkur muammolar jamiyat tizimida (ya'ni jamiyat asosiy tavsifi, tizimli o'zgarishlar va siljishlar bilan uyg'un holda) ham, o'ziga xos ijtimoiy guruh sifatida differensial tarzda ham o'rganiladi. Shuni inobatga olish kerakki, hozirgi kunda O'zbekiston yoshlari bilan bog'liq muammolarning asosiy qismi jamiyatda ro'y berayotgan ob'ektiv jarayonlar (ya'ni urbanizatsiya, jamiyatda pensionerlar va qariyalar sonining o'sishi, tug'ilishning kamayishi va h.k.) bilan bog'liq. Bugun yoshlarning jamiyatdagi o'z o'rinlarini aniqlashi va topishi eski qarashlar, qadriyatlarining so'nishi hamda yangi ijtimoiy munosabatlarning shakllanishi davrida amalga oshirilmoqda. Shuning uchun ham yoshlar orasida agressiya, lokaydlik, ekstremistik kayfiyatlar, sarosimaga tushish holatlari ham uchramoqda.

Ijtimoiy fanlar nafaqat bilim manbai, balki shaxsning ijtimoiy ongini, fuqarolik pozitsiyasini, tarixiy xotirasini shakllantiruvchi vositadir. Tarix – o'tmishdan saboq olish, huquq – qonunlarni anglash, falsafa – mantiqiy fikrlash, psixologiya esa inson ruhiyatini tushunishga xizmat qiladi.

O'qituvchilarning eng muhim vazifasi – o'quvchilarda fanlarga nisbatan ichki motivatsiya uyg'otishdir. Bunga quyidagi metodlar orqali erishish mumkin:

- Interaktiv darslar: munozara, debat, rolda ijro qilish (role-play), keys-stadiylar;
- Texnologik vositalardan foydalanish: vizual taqdimotlar, videodarslar, sun'iy intellekt yordamida testlar;
- Hayotiy misollar bilan boyitish: real voqealar, aktual mavzular asosida dars o'tkazish;
- Tadqiqot va loyiha asosidagi o'qitish: o'quvchilarga mustaqil tahlil, tadqiqot olib borish vazifalari yuklash.

Yoshlar orasida ijtimoiy tan olinishi, tengdoshlar bilan raqobat, shaxsiy rivojlanish istagi fanlarga bo'lgan qiziqishni oshiruvchi omillardandir. Ota-ona, o'qituvchi va jamiyatning qo'llab-quvvatlovchi pozitsiyasi bu jarayonda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Tadqiqot davomida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, yoshlarni ijtimoiy fanlarga qiziqtirish masalasi bugungi kunda o'z dolzarbligini yo'qotmagan. Ijtimoiy fanlar jamiyatning taraqqiyotida muhim rol o'ynasa-da, yoshlarning ushbu fanlarga bo'lgan qiziqishi yetarli emas.

Ta'lim metodlarining ta'siri: An'anaviy, passiv ta'lim metodlari yoshlarning qiziqishini so'ndiradi. Interaktiv, muammoga asoslangan, loyihalar asosida ta'lim metodlari esa, aksincha, yoshlarni faollashtiradi va ularning qiziqishini oshiradi.

Darsliklarning roli: Qiziqarsiz, eskirgan darsliklar yoshlarning motivatsiyasini tushiradi. Zamonaviy, vizual materiallar bilan boyitilgan, hayotiy misollarga asoslangan darsliklar esa, qiziqishni uyg'otadi.

Ijtimoiy fanlarning amaliy ahamiyati: Ijtimoiy fanlarning kundalik hayot bilan bog'liqligini ko'rsatish, ularning muammolarni hal etishdagi rolini ochib berish yoshlarning qiziqishini oshiradi.

Texnologiyalarning imkoniyatlari: Zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilish imkonini beradi. Virtual sayohatlar, onlayn munozaralar, multimedia taqdimotlar yoshlarning qiziqishini oshirishga yordam beradi.

Pedagogning roli: Pedagogning shaxsiy qiziqishi, uslubi, yoshlar bilan til topa olish qobiliyati ta'lim samaradorligiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Yoshlarning ijtimoiy fanlarga qiziqishini oshirish uchun ta'lim metodlarini takomillashtirish, darsliklarni zamonaviylashtirish, ijtimoiy fanlarning amaliy ahamiyatini ko'rsatish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish zarur. Interaktiv ta'lim metodlari, loyihalar asosidagi ta'lim, muammoga asoslangan ta'lim yoshlarning qiziqishini oshirishda samarali hisoblanadi. Darsliklar vizual materiallar bilan boyitilgan, hayotiy misollarga asoslangan bo'lishi kerak. Ijtimoiy fanlarning jamiyatdagi o'рни va ahamiyatini, ularning kundalik hayot bilan bog'liqligini ko'rsatish muhim. Zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilish imkonini beradi.

O'zbekiston Respublikasida mamlakatni modernizatsiya qilish va kuchli fuqarolik jamiyatini barpo etishga qaratilgan islohotlarning tub mohiyati aholi turmush tarzining farovonligini oshirish, yoshlarning siyosiy-ijtimoiy madaniyati va saviyasini yuqori darajaga ko'tarish, ularda aniq fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda o'z ifodasini topadi.

Yoshlarni ijtimoiy fanlarga qiziqitirish – bu murakkab va ko'p qirrali vazifa bo'lib, pedagoglar, ota-onalar va jamiyatning birgalikdagi harakatlarini talab etadi. Maqolada bu boradagi asosiy muammolar va ularni hal etish yo'llari, shuningdek, zamonaviy ta'lim metodlari va texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqildi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, yoshlarning ijtimoiy fanlarga qiziqishini oshirish uchun quyidagilar zarur:

- Ta'lim metodlarini takomillashtirish, darslarni qiziqarli va interaktiv qilish.
- Darsliklarni zamonaviy talablarga moslashtirish, ularni hayotiy misollar bilan boyitish.
- Ijtimoiy fanlarning jamiyatdagi ahamiyatini, ularning kundalik hayot bilan aloqasini ko'rsatish.
- Yoshlarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal etish, o'z fikrini erkin ifoda etish kabi ko'nikmalarni shakllantirish.
- Ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni (internet, multimedia, ijtimoiy tarmoqlar) keng joriy etish.

O'zbekiston fuqarolari millati, irqi, jinsi, kasb-kori, ijtimoiy kelib chiqishidan qat'iy nazar fuqaro sifatida qonun oldida huquqan teng va birdek mas'uliyatlidirlar. Shuning uchun ham mavjud muammolarni bartaraf etishda yoshlarning o'z fuqarolik huquqlarini bilib olishlari va ular himoya qilishlari hamda burchlarini chuqur anglab etishlari uchun ularni huquqiy jihatdan tarbiyalab borish dolzarb vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Bu jarayon yoshlar uchun ma'naviy kamolot manbai bo'lishi bilan birga, ularning bu boradagi mas'uliyatini

yanada oshirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Demak, bugungi yosh avlod o'z tarixini, madaniyatini, milliy qadriyatlarini, tilini, dinini va urf-odatlarini mukammal bilsagina, mustaqillikning asl mohiyatini chuqurroq anglab yetadilar. Fuqarolik jamiyati ham ana shu milliy qadriyatlarimizga asoslanib rivojlantirilishi bejiz emas.

Zero, biz huquqiy demokratik davlat, erkin fuqarolik jamiyati qurayotgan ekanmiz, ma'naviyat sohasidagi XXI asrga mo'ljallangan harakat dasturimiz shundan kelib chiqmog'i darkor, ya'ni erkin fuqaro – ongli yashaydigan, mustaqil fikrga ega bo'lgan shaxs ma'naviyatini kamol toptishirish bizning bosh milliy g'oyamiz bo'lishi zarur. Insonga yoshligidan singdirilgan madaniy-ma'naviy qarashlar, axloqiy qadriyatlar, an'analar, diniy-ruhiy tuyg'ulardan iborat. Bu bo'g'inda u oilasi, qarindosh-urug'lari, mahallasi, millati, yurti bilan birligini, uning tarkibiy qismi ekanligini his etadi. Natijada, uning ongi va qalbida milliy g'urur, vatanparvarlik tuyg'usi shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarni ijtimoiy fanlarga qiziqtirish – bu faqatgina o'quv dasturini bajara olish emas, balki ularda ijtimoiy ongini, tanqidiy fikrlashni, tarixiy xotirani va fuqarolik mas'uliyatini shakllantirish demakdir. Bunga erishish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar, shuningdek, o'quvchilarning qiziqishlariga moslashgan ta'lim muhiti yaratish zarur.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xakimov A. PROBLEM OF GENDER IN THE PHILOSOPHY //Theoretical & Applied Science. – 2019. – №. 11. – C. 641-643.
2. Abdulboqi K. MENTALITY IN THE DIALOGUE BETWEEN CULTURES AND RELIGIONS //Gospodarka i Innovacje. – 2022. – T. 24. – C. 146-151.
3. Abdulahadovich X. A., Egamberdiyevna D. S., Tuxliboyevich J. H. Innovative approach to improving the effectiveness of higher education //Journal of Critical Reviews. – 2020. – T. 7. – №. 7. – C. 1074-1076.
4. Xakimov A. A. A SOCIO-PHILOSOPHICAL ASPECT OF FAMILY VALUES //Western European Journal of Historical Events and Social Science. – 2024. – T. 2. – №. 6. – C. 73-76.
5. Xakimov D. A. THE PROBLEM OF MORAL ALIENATION OF YOUTH IN THE CONTEXT OF MODERN SOCIETY //Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research. – 2024. – T. 2. – №. 12. – C. 239-244.
6. Xakimov A. A. THE IMPORTANCE OF MODERN WORK ETIQUETTE //Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research. – 2024. – T. 2. – №. 12. – C. 234-238.